

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียง เริ่มจากการสืบสร้างระบบเสียงภาษากวยโบราณ การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางเสียง จากภาษากวยโบราณมาเป็นภาษากวย-กวยปัจจุบัน และการศึกษาการแปรทางเสียงเพื่อพยากรณ์แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษากวย-กวย 4 หมู่บ้าน

ภาษาที่ใช้ในการสืบสร้างภาษากวยโบราณ มี 6 ภาษา ประกอบด้วย ภาษากวยสาละวัน ภาษากวยสุพรรณบุรี ภาษากวยบ้านโพนผึ่ง เมืองสุขุมา ภาษากวยบ้านลำโรง ภาษากวยบ้านสังแก และภาษากวยบ้านจอมพระ

ภาษาที่ใช้ในการวิเคราะห์การแปรทางเสียงในปัจจุบัน เป็นภาษากวย 2 หมู่บ้าน และภาษากวย 2 หมู่บ้าน เหตุที่เลือกหมู่บ้านเหล่านี้เพราะแต่ละหมู่บ้านมีภาษาที่แวดล้อมแตกต่างกัน คือ ภาษากวยบ้านสังแก มีความใกล้ชิดกับภาษาเขมรและกวย ภาษากวยบ้านจอมพระใกล้ชิดกับภาษาไทย เขมร จีน และกวย ภาษากวยบ้านลำโรงใกล้ชิดกับภาษาลาว(ไทยอีสาน) ส่วนภาษากวยบ้านโพนผึ่งใกล้ชิดกับภาษาลาวใน สปป. ลาว

ถ้าพิจารณาที่ตั้งของหมู่บ้าน ตามการแบ่งเขตการปกครองประเทศ จะได้ 2 กลุ่ม คือ ภาษากวย-กวยในประเทศไทย ได้แก่ ภาษากวยบ้านสังแก ภาษากวยบ้านจอมพระ และภาษากวยบ้านลำโรง กับภาษากวยใน สปป. ลาว ได้แก่ ภาษากวยบ้านโพนผึ่ง เมืองสุขุมา

ถ้าแบ่งตามลักษณะชุมชน จะแบ่งเป็น หมู่บ้านที่เป็นชุมชนชนบท ได้แก่ ภาษากวยบ้านสังแก ภาษากวยบ้านลำโรง ภาษากวยบ้านโพนผึ่ง เมืองสุขุมา กับชุมชนเมือง ได้แก่ ภาษากวยบ้านจอมพระ

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นปัญหา แนวโน้มการเกิดวรรณยุกต์ โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษากวยบ้านจอมพระซึ่งคาดว่าจะกลายเป็นภาษามีวรรณยุกต์เป็นหมู่บ้านแรก กับภาษากวยบ้านลำโรงซึ่งจะเปลี่ยนแปลงช้ากว่า

9.1 สรุปผล

ภาพรวมการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากภาษาอะต็อกโบราณ มาเป็นภาษากวยโบราณ และภาษากวย-กวยปัจจุบัน รวมทั้งการแปรทางเสียง สรุปได้ดังนี้

9.1.1 การเกิดกลุ่มกวยและกลุ่มกวย

ภาษากวย-กวยปัจจุบันแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียกตนเองว่า กวย และกลุ่มที่เรียกตนเองว่า กวย การเรียกชื่อกลุ่มที่แตกต่างกันดังกล่าวมาจากการพัฒนาของระบบสระจากภาษากวยโบราณมาเป็นภาษากวยหรือกวยในปัจจุบันที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สระประสมโฆชะปกติ ระดับสูง *iə *wə และ *uə ในภาษากวยโบราณ ในกลุ่มกวยยังคงเป็นสระประสม iə wə และ uə แต่ในกลุ่มกวยได้เปลี่ยนเป็นสระเดี่ยว i: u: และ u:

กวยโบราณ	กลุ่มกวย	กลุ่มกวย
*iə	iə	i:
*wə	wə	u:
*uə	uə	u:

ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ภาษากวยในปัจจุบันไม่มีสระประสมโฆชะปกติ ดังนั้นในภาษากวยโบราณ คำว่า *kuəj ซึ่งมีความหมายว่า 'คน' หรือที่ใช้เรียกกลุ่มของตนเอง ในกลุ่มกวยจึงออกเสียงว่า kuəj ขณะที่กลุ่มกวยออกเสียงว่า ku:j

9.1.2 พัฒนาการของระบบเสียงจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน

9.1.2.1 พัฒนาการของพยัญชนะ

พยัญชนะต้นกักโฆชะ *p *t *c *k และเสียดแทรกโฆชะ *s *h ในภาษาอะต็อกโบราณ ยังคงเป็นเสียงกักโฆชะหรือเสียดแทรกโฆชะเช่นเดิม และเกิดร่วมกับสระโฆชะปกติในภาษากวยโบราณและภาษากวยปัจจุบัน

พยัญชนะต้นกักโฆชะ *b *d *j ในภาษาอะต็อกโบราณ เปลี่ยนเป็นกักโฆชะ *p *t *c เกิดร่วมกับสระโฆชะต่ำหุ้มในภาษากวยโบราณ ในภาษากวย-กวยปัจจุบันยังคงเป็น p t c เกิดร่วมกับสระโฆชะต่ำหุ้ม

พยัญชนะต้นกักมีเสียงกักที่เสี้ยนเสียงนำ (preglottalized stop) *ʔb *ʔd *ʔj ในภาษาอะต็อกโบราณ เปลี่ยนเป็นกักโฆชะ *b *d *j เกิดร่วมกับสระโฆชะต่ำหุ้ม ในภาษากวยโบราณ ในภาษากวยบ้านสังแกยังคงเป็น b d j ภาษากวยบ้านจอมพระ ภาษากวยบ้าน

สำเนียงยังคงเป็นเสียง b d แต่ *j เปลี่ยนเป็น j เกิดร่วมกับสระโฆชะต่ำหุ้ม ขณะที่ภาษากวยบ้านโพนฝ้างเป็นเสียง b d j แต่สระเปลี่ยนเป็นสระโฆชะปกติ

พยัญชนะต้นก้องกังวานโฆชะในภาษากะตุอิกโบราณ *m *n *ŋ *w *l *r เปลี่ยนเป็นพยัญชนะต้นก้องกังวานโฆชะ *m *n *ŋ *w *l *r เกิดร่วมกับสระโฆชะปกติในภาษากวยโบราณ และยังคงเป็นพยัญชนะต้นก้องกังวานโฆชะเกิดร่วมกับสระโฆชะปกติในภาษากวย-กวยปัจจุบัน

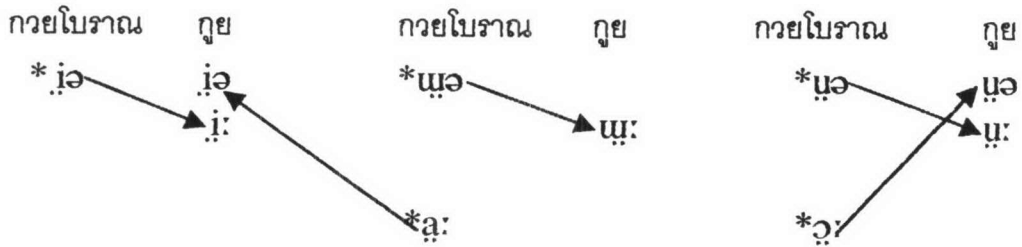
พยัญชนะต้นก้องกังวานโฆชะ *m *n *ŋ *r *l *w *j ในภาษากะตุอิกโบราณ ยังคงเป็นพยัญชนะต้นก้องกังวานโฆชะ เกิดร่วมกับสระโฆชะต่ำหุ้ม ในภาษากวยโบราณ และยังคงเป็นพยัญชนะต้นก้องกังวานโฆชะในภาษากวย-กวยปัจจุบัน แต่สระเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เป็นระเบียบ กล่าวคือ บางคำอาจยังคงเป็นสระโฆชะต่ำหุ้ม แต่บางคำเปลี่ยนเป็นสระโฆชะปกติ

9.1.2.2 พัฒนาการของสระ

สระในภาษากะตุอิกโบราณซึ่งมีเพียงชุดเดียว ได้พัฒนามาเป็นสระ 2 ชุดในภาษากวยโบราณ คือ สระโฆชะปกติ และสระโฆชะต่ำหุ้ม

การเปลี่ยนแปลงของสระ จากภาษากวยโบราณมาสู่ภาษากวย-กวยในปัจจุบัน มีเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันระหว่างสระประสมและสระเดี่ยว กล่าวคือ สระประสมภาษากวยโบราณบางเสียง ยังคงเป็นสระประสมในภาษากวย-กวยปัจจุบันถิ่นหนึ่ง แต่อาจกลายเป็นสระเดี่ยวในอีกถิ่นหนึ่ง สระเดี่ยวภาษากวยโบราณบางเสียง อาจเปลี่ยนเป็นสระประสมในภาษากวย-กวยถิ่นหนึ่ง แต่ยังคงเป็นสระเดี่ยวในอีกถิ่นหนึ่ง ดังนั้น จึงเกิดปรากฏการณ์การรวมเสียงในภาษากวย-กวยปัจจุบัน ระหว่างสระเดี่ยวที่มาจากสระเดี่ยวดั้งเดิมกับสระเดี่ยวที่เกิดจากสระประสมดั้งเดิม หรือการรวมเสียงระหว่างสระประสมที่มาจากสระประสมดั้งเดิมกับสระประสมที่มาจากสระเดี่ยวดั้งเดิม นอกจากนั้นสระประสมบางเสียงอาจเกิดการแยกเสียงเป็นสระเดี่ยวในทุกถิ่น โดยบางถิ่นยังคงรักษาคูณสมบัติแรก ขณะที่บางถิ่นรักษาคูณสมบัติที่สองไว้

ปัจจุบัน กลุ่มกวยมีสระประสมโฆชะปกติ 3 เสียง คือ iə uə uə ขณะที่กลุ่มกวยไม่มีสระประสมโฆชะปกติเลย ในกรณีสระโฆชะต่ำหุ้ม กลุ่มกวยได้เกิดปรากฏการณ์การเลื่อนของสระ(vowel shift) กล่าวคือ สระต่ำในภาษากวยโบราณ *a: และ *ɔ: ได้เลื่อนขึ้นเป็น iə และ uə ขณะที่ประสม *iə *uə *uə ได้เลื่อนลงมาเป็น i: u: u: ดังนี้

ส่วนในกลุ่มกวย สระโฆษะต่ำหุ้มมีการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย กวยสุพรรณบุรี มีการเลื่อนของสระโบราณบางเสียงเช่นเดียวกับกลุ่มกุย ขณะที่บางเสียงยังคงรักษาสระโบราณเดิมไว้ เช่นเดียวกับกลุ่มกวยอื่นๆ

9.1.3 การแปรทางเสียง แนวโน้มจากปัจจุบันสู่อนาคต

9.1.3.1 แนวโน้มของพยัญชนะ

พยัญชนะต้นเดียวที่มีการแปรในลักษณะเดียวกัน ทั้ง 4 หมู่บ้าน คือ กักโฆษะ p t c k หน้าสระโฆษะต่ำหุ้ม และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็น ph th ch ในอนาคต

ภาษากุยบ้านสังแก ซึ่งมีความใกล้ชิดกับกุยด้วยกันและกับภาษาเขมร ยังคงมีพยัญชนะต้น r- พยัญชนะท้าย -c -ŋ -r -l ซึ่งเสียงเป็นลักษณะเด่นที่บ่งบอกถึงภาษาตระกูลมอญ-เขมร พยัญชนะดังกล่าวมีแนวโน้มจะยังคงอยู่ต่อไปในอนาคต

ภาษากุยบ้านจอมพระซึ่งเป็นหมู่บ้านกุยเก่าแก่ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นชุมชนเมือง ยังคงมีพยัญชนะต้น r- และพยัญชนะท้าย -c -ŋ -r -l แต่มีแนวโน้มว่าเสียงเหล่านี้จะสูญไป เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย

ภาษากุยบ้านลำโรง ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับภาษาลาว ได้สูญพยัญชนะต้น r- พยัญชนะท้าย -c -ŋ -r ปัจจุบันถึงแม้จะยังคงมีพยัญชนะท้าย -l แต่มีแนวโน้มว่าจะสูญไปในอนาคต

ภาษากุยบ้านโพนผึ้ง ซึ่งใกล้ชิดกับภาษาลาวใน สปป. ลาว ได้สูญพยัญชนะท้าย -c -ŋ -r ไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ ปัจจุบันยังคงมีพยัญชนะต้น r- พยัญชนะท้าย -l แต่มีแนวโน้มที่พยัญชนะดังกล่าวจะสูญไปเช่นเดียวกับภาษากุยบ้านลำโรง ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของภาษาลาว

9.1.3.2 แนวโน้มของสระ

ภาษากวย-กฺยทั้ง 4 หมู่บ้าน สระโฆะต่ำทุ้มมีการแปรระหว่างรูปแปรสระโฆะต่ำทุ้ม และรูปแปรสระโฆะปกติ ในกรณีที่ใช้รูปแปรสระโฆะปกติ จะทำให้เกิดสระโฆะปกติ 2 ชุด คือ สระโฆะปกติที่มีมาแต่เดิม กับสระโฆะปกติที่เกิดจากการแปรของสระโฆะต่ำทุ้ม

ในภาษากุยบ้านสังแก ภาษากุยบ้านจอมพระ และภาษากุยบ้านลำโรง จากการที่เกิด สระโฆะปกติซ้อนกันสองชุด ดังนั้น ระดับเสียงจะเข้ามามีบทบาทในการจำแนกความหมายของ คำ ขณะที่ในภาษากุยบ้านโพนผึ่ง ระดับเสียงไม่ได้มีบทบาทในการจำแนกความหมายของ คำ แต่เกิดปรากฏการณ์ที่สระมีสัทลักษณะแตกต่างกัน คือสระโฆะปกติที่มาจากสระโฆะปกติ ดั้งเดิม จะมีสัทลักษณะเป็นสระเลื่อนหลังหรือสระล้นคองที่แต่ระดับล้นต่ำ กับสระโฆะปกติที่มาจากสระโฆะต่ำทุ้ม จะมีสัทลักษณะเป็นสระเลื่อนหน้าหรือสระล้นคองที่แต่ระดับล้นสูง

เนื่องจากสระโฆะต่ำทุ้มมีแนวโน้มเปลี่ยนเป็นสระโฆะปกติ ทำให้เกิดระดับเสียงที่ใช้ จำแนกความหมาย 4 แบบ ดังนั้นถ้าจัดให้ ระดับเสียงเป็นสัทลักษณะเด่น ส่วนสระลักษณะน้ำ เสียงแบบโฆะต่ำทุ้มเป็นสัทลักษณะรอง ก็ถือว่าภาษากุยบ้านสังแก ภาษากุยบ้านจอมพระ และภาษากุยบ้านลำโรง เป็นภาษาที่มีวรรณยุกต์

ในอนาคต ภาษากุยบ้านโพนผึ่ง มีแนวโน้มที่สระจะมีการจัดระบบโครงสร้างใหม่ (restructured type of vowel) ทำให้มีระบบสระ 2 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 สระโฆะปกติที่มีมาแต่เดิม ชุดที่ 2 สระโฆะปกติที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงของสระโฆะต่ำทุ้ม สระแต่ละชุด จะมีสัทลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สระชุดที่ 1 มีแนวโน้มที่จะเป็นสระเลื่อนหลัง (off-gliding vowel) หรือเป็นสระล้นคองที่ซึ่งมีระดับล้นค่อนข้างต่ำ ส่วนสระชุดที่ 2 จะเป็นสระเลื่อนหน้า (on-gliding vowel) หรือสระล้นคองที่ซึ่งระดับล้นสูงกว่า

9.1.4 การพิสูจน์สมมติฐาน

ผลของการวิจัย ได้ยืนยันหรือคัดค้านสมมติฐานที่ตั้งไว้ สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานข้อ 1 จำนวนหน่วยเสียงสระและพยัญชนะในภาษากวย-กฺย ปัจจุบัน มีน้อยกว่าภาษากวย-กฺยโบราณ เนื่องจากการรวมเสียง

จากผลของการวิจัย พบว่า

ก. พยัญชนะในภาษากวย-กฺยปัจจุบันมีมากกว่าพยัญชนะต้นในภาษากวยโบราณ เนื่องจากการยืมเสียง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ข. สระโฆะปกติทั้งสั้นและยาวในภาษากุยบ้านสังแก ภาษากุยบ้านจอมพระ และภาษากุยบ้านโพนผึ่ง มีจำนวนน้อยกว่าสระสั้นและยาวโฆะปกติในภาษากวยโบราณ เนื่องจากการรวมเสียง เป็นไปตามสมมติฐาน ขณะที่สระโฆะปกติทั้งสั้นและยาวในภาษากวย

บ้านสำโรง มีจำนวนเท่ากับภาษากวยโบราณ ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ส่วนสระประสมโฆชะ ปกติในภาษากวย-กฺยทั้ง 4 หมู่บ้าน มีจำนวนน้อยกว่าสระประสมในภาษากวยโบราณ เนื่องจากการรวมเสียง เป็นไปตามสมมุติฐาน

สระโฆชะต่ำทุ้มทั้งสั้นและยาวในภาษากุยบ้านสังแก และภาษากุยบ้านจอมพระ มีจำนวนมากกว่าสระสั้นและยาวโฆชะต่ำทุ้มในภาษากวยโบราณ เนื่องจากการแยกเสียง ในภาษากวยบ้านสำโรง มีจำนวนเท่ากับภาษากวยโบราณ แต่ในภาษากวยบ้านโพนมั้ง สระสั้นโฆชะต่ำทุ้มมีจำนวนน้อยกว่า ขณะที่สระยาวโฆชะต่ำทุ้มมีจำนวนเท่ากับภาษากวยโบราณ ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

สระประสมโฆชะต่ำทุ้มในภาษากวย-กฺยทั้ง 4 หมู่บ้าน มีจำนวนน้อยกว่าในภาษากวยโบราณ เนื่องจากการรวมเสียง เป็นไปตามสมมุติฐาน

สมมุติฐานข้อ 2 ภาษากวย-กฺยถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวมาก มีจำนวนพยัญชนะต้นควบกล้ำ พยัญชนะท้าย และใช้สระลักษณะน้ำเสียงโฆชะต่ำทุ้ม น้อยกว่าภาษากวย-กฺยถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวน้อย

จากการวิจัยพบว่า

ก. ภาษากวยบ้านสำโรงและภาษากวยบ้านโพนมั้ง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวมาก มีจำนวนพยัญชนะต้นควบกล้ำน้อยกว่าในภาษากุยบ้านสังแกและภาษากุยบ้านจอมพระ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวน้อย เป็นไปตามสมมุติฐาน

ข. ภาษากวยบ้านสำโรงและภาษากวยบ้านโพนมั้ง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวมาก มีจำนวนพยัญชนะท้ายน้อยกว่าภาษากุยบ้านสังแกและภาษากุยบ้านจอมพระ เป็นไปตามสมมุติฐาน

ค. ภาษากุยบ้านสังแก และภาษากุยบ้านจอมพระ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวน้อย แต่มีการใช้สระโฆชะต่ำทุ้มน้อยกว่าในภาษากวยบ้านสำโรงและภาษากวยบ้านโพนมั้ง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาลาวมาก ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เพราะภาษาที่อยู่ใกล้เคียงกับภาษากุยบ้านสังแกและภาษากุยบ้านจอมพระ คือ ภาษาเขมร และภาษาไทย ล้วนแล้วแต่เป็นภาษาที่ไม่มีสระโฆชะต่ำทุ้ม

จากการวิจัยเชิงสถิติพบว่า ภาษากุยบ้านจอมพระใช้สระโฆชะต่ำทุ้มน้อยที่สุด และมีแนวโน้มที่สระโฆชะต่ำทุ้มจะสูญไป เป็นหมู่บ้านแรก

ถ้าพิจารณาลักษณะของชุมชน จะพบว่า บ้านจอมพระแตกต่างจากหมู่บ้านอื่นๆ เพราะเป็นเพียงหมู่บ้านเดียวที่เป็นชุมชนเมือง นอกนั้นเป็นชุมชนชนบท อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนเมืองซึ่ง

ได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างๆ เช่น ไทย ลาว จีน เขมร ซึ่งล้วนแต่เป็นภาษาที่ไม่มีสระโหมะต่ำทุ้ม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสระโหมะต่ำทุ้มในภาษากวย-กวย มากกว่าหมู่บ้านที่เป็นชุมชนชนบท ซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาข้างเคียงเพียงภาษาเดียว

สมมุติฐานที่ 3 ภาษากวย-กวย ในผู้พูดกลุ่มอายุน้อย มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ พยัญชนะท้าย และใช้สระลักษณะน้ำเสียงโหมะต่ำทุ้ม น้อยกว่า ภาษากวย-กวยในกลุ่มผู้พูดอายุมาก

ผลของการวิจัย พบว่า

ก. ในภาษากวยบ้านสังแกและภาษากวยบ้านจอมพระ ผู้พูดกลุ่มอายุน้อย¹ มีจำนวนพยัญชนะต้นควบกล้ำ เท่ากับในผู้พูดกลุ่มอายุมาก ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน แต่ในภาษากวยบ้านสำโรง ภาษากวยบ้านโพนผึ้ง ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยมีจำนวนพยัญชนะต้นควบกล้ำน้อยกว่าในผู้พูดกลุ่มอายุมาก เป็นไปตามสมมุติฐาน

ข. ในภาษากวยบ้านสังแก ผู้พูดกลุ่มอายุน้อย มีจำนวนพยัญชนะท้ายเท่ากับในผู้พูดกลุ่มอายุมาก ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ส่วนภาษากวยบ้านจอมพระ ภาษากวยบ้านสำโรง และภาษากวยบ้านโพนผึ้ง ผู้พูดกลุ่มผู้พูดอายุน้อย มีพยัญชนะท้ายน้อยกว่าในผู้พูดกลุ่มอายุมาก เป็นไปตามสมมุติฐาน

ค. ในภาษากวย-กวย ทั้ง 4 หมู่บ้าน มีการใช้สระโหมะต่ำทุ้มในผู้พูดกลุ่มอายุน้อย น้อยกว่าในผู้พูดกลุ่มอายุมาก เป็นไปตามสมมุติฐาน

การที่บ้านสังแกซึ่งเป็นชุมชนชนบทและมีภาษาแวดล้อมคือภาษากวยและภาษาเขมร อิทธิพลของภาษาใกล้เคียงดังกล่าว ประกอบกับการที่ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยยังคงใช้ภาษากวยในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยยังคงรักษาเสียงพยัญชนะท้ายไว้ได้ครบถ้วน ตรงกันข้ามกับผู้พูดกลุ่มอายุน้อยในบ้านสำโรงและบ้านโพนผึ้งซึ่งมีความใกล้ชิดติดกับลาว ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยจะใช้ทั้งภาษาลาวและภาษากวย ส่วนบ้านจอมพระซึ่งเป็นชุมชนเมือง ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยมีโอกาสใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษากวย ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษากวยบ้านสำโรง ภาษากวยบ้านโพนผึ้ง และภาษากวยบ้านจอมพระ จึงมีมากกว่าในภาษากวยบ้านสังแก

สมมุติฐานที่ 4 ผู้พูดยิ่งอายุน้อยลง จะยิ่งใช้รูปแบบนวัตกรรมของตัวบ่งชี้มากกว่าผู้พูดอายุมาก

¹ ผู้พูดกลุ่มอายุมาก หมายถึงผู้พูดกลุ่มอายุสูงสุด ในงานวิจัยนี้ คือกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป ส่วนผู้พูดกลุ่มอายุน้อย หมายถึงกลุ่มอายุต่ำสุดในงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มอายุ 16-20 ปี

สมมุติฐานนี้ เป็นการพิสูจน์เฉพาะ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านจอมพระ และบ้านลำโรง จาก การวิจัยเชิงปริมาณ เปรียบเทียบแนวโน้มการสูญเสียไปของสระโหมะต่ำหุ้มและการเกิดวรรณยุกต์ ระหว่างภาษาภูยกบ้านจอมพระและภาษากวยบ้านลำโรง โดยมีกลุ่มอายุที่ลดหลั่นและต่อเนื่องกัน เป็นตัวแปรพยากรณ์ และสระโหมะต่ำหุ้มเป็นตัวแปรที่จะถูกพยากรณ์ ซึ่งมีรูปแบบ 2 รูป คือ สระ โหมะต่ำหุ้ม และสระโหมะปกติ ทั้งนี้ รูปแบบสระโหมะปกติ คือ รูปแบบนวัตกรรมที่บ่งชี้ว่า สระโหมะต่ำหุ้มจะสูญเสียไปและภาษามีแนวโน้มจะเกิดวรรณยุกต์

ผลของการวิจัย พบว่า ผู้พูดวัยน้อยลง ยิ่งใช้รูปแบบสระโหมะปกติมากกว่าผู้พูด อายุมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงทำนายได้ว่า ภาษาภูยกบ้านจอมพระ และภาษากวย บ้านลำโรง สระโหมะต่ำหุ้มจะสูญเสียไป และมีแนวโน้มจะกลายเป็นภาษามีวรรณยุกต์

9.2 อภิปรายผล

9.2.1 การเริ่มต้นและการแพร่กระจายของการเปลี่ยนแปลง

นักไวยากรณ์ใหม่(Neogrammarian) แสดงทัศนะต่อการเปลี่ยนแปลงว่า การเปลี่ยนแปลงทางเสียงเป็นปรากฏการณ์ที่ค่อยเป็นค่อยไป แต่จับพลันทางคำศัพท์ นักไวยากรณ์ปวิวรรต เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงเกิดแบบจับพลัน แต่แพร่กระจายแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่นักภาษาศาสตร์สังคมพบในสิ่งตรงกันข้าม กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงจะเริ่มและแพร่กระจายแบบค่อยเป็น ค่อยไป

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักภาษาศาสตร์สังคม กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางเสียง เริ่มต้น ณ จุดหนึ่งของเวลาหนึ่ง เกิดการแปรทางเสียงในคำบางคำ แล้ว ค่อยๆกระจายไปยังคำอื่น โดยในขั้นแรก จะเกิดการแปรปรวน (fluctuate) ระหว่างรูปเก่ากับรูป ใหม่ ในขั้นต่อมา รูปใหม่ได้ถูกจัดระบบโดยผู้พูดในกลุ่มอายุน้อยลง ทำให้การแปรปรวนกลายเป็น การแปรเปลี่ยน เมื่อเวลาผ่านไป ณ อีกจุดเวลาหนึ่ง รูปใหม่ชนะและรูปเก่าหายไป การเลือกรูป แปรก็เสร็จสมบูรณ์ มีการใช้รูปแบบที่เลือกแล้วอย่างสม่ำเสมอ การเปลี่ยนแปลงของระบบก็เกิดขึ้น

ปรากฏการณ์จากการแปรทางเสียงไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเสียง ในภาษากวย-ภูยก สรุปล พร้อมแสดงตัวอย่างประกอบแต่ละขั้น ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เกิดการปรวนแปร (fluctuating stage) ในขั้นนี้จะเป็นการแปร ซึ่งรูป แปรแต่ละรูปจะเกิดกับผู้พูดเฉพาะบางคนหรือบางกลุ่ม หรือในบางวันจันลึลา ยังไม่สามารถทำนาย ได้ว่า รูปแปรใดจะชนะ และรูปแปรใดจะหายไป

กรณีตัวอย่าง

ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง พยัญชนะต้น r- เกิดการแปรปรวนระหว่าง [r-] และ [l-] โดยเริ่มต้นจากคำบางคำหรือบางวจนลีลา ในผู้พูดกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไปบางคน และแพร่กระจายต่อไปยังกลุ่มอายุ 46-50 ปี กล่าวคือ ผู้พูดบางคนบางคำใช้ [r-] แต่บางคำใช้ [l-] หรือผู้พูดบางคน ถ้าพูดแบบเน้นย้ำ จะใช้ [r-] แต่ถ้าเป็นการสนทนาทั่วไป จะใช้ [l-]

ขั้นที่ 2 เกิดการแข่งขันกันของรูปแปรแต่ละรูป (competing stage) มีการเลือกรูปแปรอย่างมีรูปแบบและมีการใช้อย่างสม่ำเสมอ ในขั้นนี้เรียกว่า การแปรเปลี่ยน

ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง ขณะที่พยัญชนะต้น r- เกิดการแปรปรวนระหว่าง [r-] และ [l-] ในผู้พูดกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป และ 46-50 ปี แต่ในกลุ่มอายุ 31-35 และ 16-20 ปี กลับใช้เฉพาะรูปแปร [l-] แสดงว่าการแข่งขันของรูปแปร [r-] และ [l-] ในภาษากวยบ้านโพนผึ้งกำลังจะสิ้นสุด และมีแนวโน้มว่ารูปแปร [l-] จะชนะ เพราะมีการใช้รูปแปร [l-] อย่างสม่ำเสมอในกลุ่มผู้พูดอายุน้อย

ขั้นที่ 3 เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สมบูรณ์ (completing stage) และมีผลกระทบต่อระบบ

ในอนาคต ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง เมื่อคนรุ่นอายุ 45 ปีขึ้นไปในปัจจุบันหมดสิ้นไป พร้อมกับ การสูญไปของรูปแปร [r-] ยังคงอยู่เฉพาะ [l-] ของคนรุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ การเปลี่ยนแปลงก็จะเกิดขึ้น และมีผลกระทบต่อระบบเสียงภาษากวยบ้านโพนผึ้งที่จะไม่มีหน่วยเสียง r- อีกต่อไป คงมีแต่หน่วยเสียง l- ที่มาจากรวมเสียง *l- และ *r-

กรณีการแปรของ r- ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง อาจนำมาอธิบายวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของ *r- ในภาษากวยโบราณ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง กล่าวคือ ระบบเสียงภาษากวยบ้านโพนผึ้งปัจจุบัน ไม่มีหน่วยเสียง r- แต่จากการสืบสร้าง พบว่า *r- ในภาษากวยโบราณ ได้กลายเสียงเป็น l- ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง จึงสันนิษฐานได้ว่า การเปลี่ยนแปลงจาก *r- มาเป็น l- น่าจะมีการเริ่มต้น และการแพร่กระจายในทิศทางที่คล้ายคลึงกันกับการแปรและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของ r- ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง ในปัจจุบัน

9.2.2 สาเหตุของการแปรและเปลี่ยนแปลงทางเสียง

สาเหตุของการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษากวย-กวย 4 หมู่บ้านนี้ มาจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ การออกเสียง การรับรู้เสียง วจนลีลา อายุ และการสัมผัสภาษา ดังต่อไปนี้

9.2.2.1 การออกเสียง

การออกเสียงที่ทำให้เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงในภาษากวย-กวย สรุปโดยรวมคือ พยัญชนะต้น ทำให้สระเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติจากโหมะปะกติเป็นโหมะต่ำทุ่ม และจากโหมะต่ำทุ่มเป็นโหมะปะกติ พยัญชนะท้าย ทำให้สระเกิดการเปลี่ยนแปลงความสูง-ต่ำของระดับลิ้น และตำแหน่งลิ้น หน้า-กลาง-หลัง พยัญชนะท้ายของพยางค์รอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นในพยางค์หลัก สระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะท้าย ดังนี้

ก. พยัญชนะต้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคุณสมบัติของสระ

ในภาษากวยบ้านโพนผึ่ง สระโหมะต่ำทุ่มหลังพยัญชนะต้นกับโหมะในภาษากวยโบราณ เปลี่ยนเป็นสระโหมะปะกติ ส่วนในภาษากวยบ้านลำโรง สระโหมะปะกติหลังพยัญชนะต้น *j- ในภาษากวยโบราณ เปลี่ยนเป็นสระโหมะต่ำทุ่ม นอกจากนั้น สระโหมะต่ำทุ่มหลังพยัญชนะต้น ก้องกังวานโหมะในภาษากวยโบราณ เกิดการแปรระหว่างสระโหมะต่ำทุ่มกับสระโหมะปะกติอย่างไม่เป็นระเบียบ ในภาษากวย-กวยปัจจุบัน

ข. พยัญชนะท้ายทำให้สระเกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับลิ้นและตำแหน่งลิ้น ในลักษณะที่สัมพันธ์กับตำแหน่งลิ้นของพยัญชนะท้ายนั้น เช่น พยัญชนะท้ายที่เกิดจากอวัยวะส่วนหลังของปาก เช่น โคนลิ้น ลิ้นส่วนหลังหรือเส้นเสียง *k *ŋ *-ʔ *-h ทำให้สระหลังลดระดับลิ้นจากสูงกว่าลงมาเป็นสระระดับลิ้นต่ำกว่า ปรากฏการณ์นี้เกิดในภาษากวยบ้านลำโรง ภาษากวยบ้านสังแก และภาษากวยบ้านจอมพระ เช่น *u > o *o > ɔ *ɔ > ɒ *ɔ: > ɒ: *ɔ > ɔ̄ *ɔ̄ > ɒ̄

พยัญชนะท้ายที่เกิดจากอวัยวะส่วนหน้าของปาก ทำให้สระหลังระดับลิ้นต่ำกว่าเลื่อนสูงขึ้นหรือทำให้สระกลางเลื่อนตำแหน่งลิ้นมาเป็นสระหน้า เช่น ภาษากวยบ้านโพนผึ่ง พยัญชนะริมฝีปาก *-p *-m ทำให้ *ɔ̄ เื่อนระดับลิ้นต่ำลงเป็น o พยัญชนะท้ายปุ่มเหงือก *-t *-n *-l ทำให้ *ā เื่อนตำแหน่งมาข้างหน้าเป็น e นอกจากนั้นยังพบปรากฏการณ์การแปรของสระ ā เป็น ē เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้ายปุ่มเหงือก ในภาษากวยบ้านลำโรงปัจจุบัน ที่เป็นไปในทำนองเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของสระ *ā ที่เกิดขึ้นในภาษากวยบ้านสังแกในอดีต

พยัญชนะท้ายที่เกิดจากลิ้นส่วนกลาง ทำให้สระหน้าระดับลิ้นต่ำลงหรือสระหลังเลื่อนมาเป็นสระกลาง เช่นในภาษากวยบ้านลำโรง *i เปลี่ยนเป็น e เมื่ออยู่หน้า *-c ในภาษากวยบ้านโพนผึ่ง *ɔo เปลี่ยนเป็น ɣ หน้า *-j ภาษากวยบ้านสังแกและจอมพระ *u เปลี่ยนเป็น ɣ หน้า *-j

ค. พยัญชนะท้ายของพยางค์รอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะต้นในพยางค์หลัก

ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง พยัญชนะท้ายในพยางค์รองแบบ *CəN- รวมทั้งพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ *N- ทำให้พยัญชนะต้นในพยางค์หลักที่มีสระเป็นสระโหมะต่ำทุ่ม สูญไป และคำสองพยางค์กลายเป็นคำพยางค์เดียว ในภาษากวยบ้านสังแก พบการแปรในปัจจุบัน ที่พยัญชนะต้นโหมะ b- d- ในพยางค์หลัก ลดความก้องลงกลายเป็นพยัญชนะต้นอโหมะ p- t- เมื่ออยู่หลังพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์

ง. สระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพยัญชนะท้าย

ในภาษากวยบ้านสังแก สระหน้าทำให้พยัญชนะท้ายนาสิกที่เกิดจากลิ้นส่วนหลัง เลื่อนตำแหน่งลิ้นขึ้นมาข้างหน้า เช่น *-ŋ เมื่ออยู่หน้า *ɛ จะเปลี่ยนเป็น -ŋ

ปัจจุบัน ในภาษากวยบ้านจอมพระ พยัญชนะท้ายลิ้นส่วนกลาง -c จะเกิดเฉพาะหลังสระกลางและสระหลัง ถ้าอยู่หน้าสระหน้า จะเปลี่ยนเป็น -k

9.2.2.2 การรับรู้เสียงและการสร้างนวัตกรรมทางเสียงของคนรุ่นต่อมา

เสียงเดียวกันแต่มีการรับรู้ของผู้ฟังแตกต่างกัน จึงเกิดการสร้างนวัตกรรมทางเสียงที่แตกต่างกัน ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเสียง จากภาษากวยโบราณมาเป็นภาษากวย-กูย ในปัจจุบัน ที่น่าจะมีสาเหตุจากการรับรู้และการสร้างนวัตกรรมทางเสียงของคนรุ่นต่อมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. การรับรู้เสียงสระโหมะต่ำทุ่ม

สระโหมะต่ำทุ่มในภาษากวยโบราณ มีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติของสระโหมะต่ำทุ่ม ซึ่งมีคุณภาพของเสียงที่ชัดเจนน้อยกว่าสระโหมะปกติ จึงมีผลต่อการรับรู้หรือการฟัง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย และมีความเป็นระบบน้อยกว่าสระโหมะปกติ ตัวอย่างเช่น

สระสั้นซึ่งความสั้นของเสียงทำให้ความไม่ชัดเจนมีมากยิ่งขึ้น ทำให้ *i ยังคงเป็น i หรือกลายเป็นเสียงเป็น u, ʌ หรือ ɛ และ *ɛ ยังคงเป็น ɛ หรือกลายเป็น i, ʌ หรือ e ในภาษาปัจจุบัน

ความแตกต่างหลากหลายนี้ยังคงพบในการแปรของภาษากวย-กูยปัจจุบัน เช่น ในภาษากวยบ้านโพนผึ้ง สระระดับลิ้นต่ำ e: a: ɔ: มีสัทลักษณะเป็นสระเลื่อน ซึ่งคุณสมบัติของสระคุณสมบัติที่สองมีความเด่นชัดมากกว่าคุณสมบัติแรก i: ɛ: ʌ: u: ทำให้เกิดการรับรู้เสียงของคนในรุ่นอายุน้อยแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้พูดบางคนจึงสร้างนวัตกรรมให้เป็นสระเดี่ยว e: a: ɔ: ขณะที่บางคนสร้างนวัตกรรมให้เป็นสระประสม iə uə และ uə ปรากฏการณ์การแปร

ของสระในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง สามารถใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงจากสระ *a: ในภาษากวยโบราณ ที่เปลี่ยนมาเป็น iə ในภาษากวยบ้านสังแก และบ้านจอมพระ เปลี่ยนเป็น uə ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง และยังคงเป็น a: ในภาษากวยบ้านลำโรง ได้ว่า สัทลักษณะของ *a: ในภาษากวยโบราณ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง อาจจะมีคุณสมบัติเป็นสระเลื่อน *i: ซึ่งทำให้การรับรู้เสียงและการสร้างนวัตกรรมทางเสียงของคนรุ่นต่อมาแตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

ข. การรับรู้เสียงสระโฆชะปกติ

สระประสมโฆชะปกติ สระระดับลิ้นสูง *iə *uə และ *uə ในภาษากลุ่มกวยยังคงเป็นสระประสม iə uə และ uə แต่ในภาษากลุ่มกวยได้เปลี่ยนเป็นสระเดี่ยว i: u: และ u: ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณสมบัติแรก of สระ คือ [i:] [u:] และ [u:] มีความเด่นดังมากกว่าคุณสมบัติที่สอง คือ [ə] ทำให้ผู้ฟังรับรู้เฉพาะคุณสมบัติแรก และสร้างนวัตกรรมทางเสียงเป็นสระเดี่ยว ดังเช่นที่ปรากฏในกลุ่มกวยปัจจุบัน

ส่วนสระประสมโฆชะปกติที่เริ่มต้นด้วยสระระดับลิ้นต่ำลงมา จะเปลี่ยนเป็นสระเดี่ยวทั้งในภาษากวยและภาษากวยปัจจุบัน เช่น *eə เปลี่ยนเป็น e: หรือ e: oə เปลี่ยนเป็น o: หรือ u: เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งคู่คุณสมบัติแรก คือ [e:] และ [o:] และคุณสมบัติที่สอง คือ [ə] และ [u:] มีความเด่นดังใกล้เคียงกัน จึงอาจทำให้เกิดการรับรู้เสียงใดเสียงหนึ่งเพียงเสียงเดียว

ค. การรับรู้เสียงในพยางค์รอง

พยางค์รองในภาษากวยโบราณ จะถูกตัดหรือกร่อนลง สาเหตุอาจมาจากสัทลักษณะของพยางค์รองที่มีการลงเสียงเน้นหนักน้อยกว่าพยางค์หลัก ความโดดเด่นของคำและการรับรู้ของผู้ฟังจึงอยู่ที่พยางค์หลัก นอกจากนี้ แม้พยางค์รองจะถูกตัดหรือกร่อนลง ก็ยังสามารถสื่อสารเป็นที่เข้าใจได้เพราะมีบริบทช่วย ดังนั้นปรากฏการณ์การตัดหรือกร่อนของพยางค์รองจึงพบทั่วไปในภาษากวย-กวย

9.2.2.3 วัจนลีลา

เสียงบางเสียงมีการแปรในแต่ละวัจนลีลาไม่เหมือนกัน เช่น สระโฆชะต่ำทุ้ม มีรูปแปร 2 รูปแปร คือ รูปแปรสระโฆชะต่ำทุ้ม กับ รูปแปรสระโฆชะปกติ ในการพูดคำเดี่ยวซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้พูดอย่างช้าๆ และชัดเจน ผู้พูดจะใช้รูปแปรสระโฆชะปกติ และออกเสียงให้ใกล้เคียงกับภาษาไทยหรือลาว แต่ในการสนทนาที่เป็นไปโดยธรรมชาติ ในกลุ่มผู้พูดภาษากวย-กวยด้วยตนเอง ผู้พูดจะใช้รูปแปรสระโฆชะต่ำทุ้ม

ในภาษากวยบ้านลำโรง พยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ จะถูกตัดทิ้งไปในการพูดคำเดี่ยวแบบเน้นย้ำ เช่นเดียวกับพยัญชนะต้นควบกล้ำ ซึ่งจะปรากฏอย่างชัดเจนในการพูดแบบเน้นย้ำ แต่ถ้าเป็นการพูดในการสนทนา พยัญชนะควบกล้ำเสียงที่สองจะสูญไป ในผู้พูดกลุ่มอายุน้อย

ดังนั้น เสียงบางเสียงจึงอาจยังคงอยู่ ในวัจนลีลาหนึ่ง แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงในอีกวัจนลีลาหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงทางเสียงเริ่มต้นจากวัจนลีลาหนึ่งไปยังอีกวัจนลีลาหนึ่ง

วัจนลีลา แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ผู้พูดมีต่อภาษาของตนเอง เนื่องจากคนกวยคิดว่าภาษาของตนเองมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าภาษาอื่นที่อยู่ใกล้เคียง เช่นภาษาไทย ลาว และเขมร (ประพนธ์ จุนวิเทศ 2532) ดังนั้นในการพูดที่ผู้พูดรู้ตัว หรือพูดอย่างตั้งใจ ผู้พูดจะเลือกใช้รูปแปรที่ใกล้เคียงกับภาษาที่มีศักดิ์ศรีสูงกว่า แต่ถ้าเป็นการพูดที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ได้มีการเตรียมตัวจะใช้รูปแปรที่เป็นลักษณะดั้งเดิมของภาษากวย-กวย อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในสำนึกของสังคม (Labov 1972) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทุกคนรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยทั่วไปจะเกิดจากการยืมลักษณะเด่นบางประการจากภาษาที่มีศักดิ์ศรีเหนือกว่า ทั้งนี้ในเบื้องต้นจะไม่กระทบต่อลักษณะของภาษาท้องถิ่นดั้งเดิม แต่ลักษณะใหม่ที่ยืมมานั้นจะเริ่มในการพูดที่ระมัดระวัง เกิดภาษาซ้อนกันระหว่างภาษาใหม่กับภาษาเก่า

9.2.2.4 การสัมผัสภาษา

การสัมผัสภาษา คือ การที่คนคนเดียวหรือกลุ่มคนกลุ่มเดียวกันพูดภาษา 2 ภาษา หรือมากกว่านั้น สลับกัน (Weinreich 1953) ในสถานการณ์การสัมผัสภาษา มีผลให้ลักษณะทางภาษาศาสตร์บางประการ จากภาษาหนึ่งถูกถ่ายโอนไปยังอีกภาษาหนึ่ง นอกจากนั้น การสัมผัสภาษาของภาษาต่างๆที่อยู่ใกล้กัน หรือในอาณาบริเวณเดียวกัน จะเกิดลักษณะร่วมจำเพาะทางภาษา (areal linguistics) กล่าวคือ เกิดการแบ่งปันลักษณะทางภาษาศาสตร์บางประการ จากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง (Lehiste 1988)

ภาษาช่วยมีการสัมผัสภาษากับภาษาลาวและเขมรมาช้านาน เพราะเป็นภาษาที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน คนกวย-กวย ส่วนมากจะสามารถพูดได้หลายภาษา ถ้าอยู่ใกล้ลาวก็จะพูดภาษาลาวได้ ถ้าอยู่ใกล้เขมรก็จะพูดเขมรได้ ดังนั้นภาษาลาวและเขมรที่อยู่ใกล้เคียงจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของภาษากวย-กวย

การแบ่งเขตการปกครองประเทศ ระหว่างประเทศไทย กับ สปป. ลาว ทำให้กวย-กวยใน 2 ประเทศนี้ ถูกแยกออกจากกัน การเปลี่ยนแปลงทางเสียงบางเสียงมีความแตกต่างกัน เนื่องจาก การขาดการติดต่อกัน ทำให้ภาษากวยบ้านลำโรง ภาษากวยบ้านสังแก และภาษากวยบ้านจอมพระซึ่งพูดในประเทศไทย มีลักษณะทางเสียงบางประการเหมือนกัน แต่ลักษณะดังกล่าวกลับ

แตกต่างจากภาษากวยบ้านโพนฝิ่งซึ่งพูดใน สปป. ลาว นอกจากนั้น คนกวย-กวยในประเทศไทย ยังมีโอกาสใช้ภาษาไทยในโรงเรียน เป็นภาษาราชการ และเป็นภาษาในสื่อสารมวลชนต่างๆ ดังนั้นอิทธิพลจากภาษาไทย จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียง ที่แตกต่างจากภาษากวยใน สปป. ลาว ซึ่งใช้ภาษาลาวในโรงเรียนและเป็นภาษาราชการ

ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้านก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บ้านจอมพระตั้งอยู่ในชุมชนเมือง มีการสัมผัสกับภาษาต่างๆมากมาย และมีอิทธิพลของภาษาไทยสูงมากกว่าภาษากวยบ้านสังแก และภาษากวยบ้านลำโรง ซึ่งเป็นหมู่บ้านชนบท

ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงทางเสียงอันเนื่องมาจากการสัมผัสภาษา เช่น

ก. ในภาษากวยบ้านลำโรงและภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง พยัญชนะต้น *r- กลายเสียงเป็น l- พยัญชนะท้าย *-ŋ กลายเสียงเป็น -n ส่วนพยัญชนะท้าย *-c กลายเสียงเป็น -j? ในภาษากวยบ้านลำโรง และเป็น -t ในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง

การกลายเสียงของพยัญชนะดังกล่าว น่าจะมาจากอิทธิพลของภาษาลาวที่อยู่ใกล้เคียง ทั้งนี้เพราะ ภาษาลาวไม่มีพยัญชนะต้น r และไม่มีพยัญชนะท้าย -ŋ -c แต่มีพยัญชนะต้น l- และพยัญชนะท้าย -ʔ และ -t

ในภาษากวยบ้านสังแก ยังคงมีพยัญชนะต้น r- และพยัญชนะท้าย -ŋ -c ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความใกล้ชิดกับภาษาเขมรและภาษากวยที่อยู่ใกล้เคียง เพราะภาษาเขมรและภาษากวยในบริเวณนี้ ยังคงมีพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายดังกล่าวอยู่อย่างสมบูรณ์ ส่วนในภาษากวยบ้านจอมพระถึงแม้ปัจจุบันจะมีพยัญชนะต้น r- และพยัญชนะท้าย -ŋ -c แต่มีแนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทั้งนี้เพราะบ้านจอมพระเป็นชุมชนเมือง มีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมากจึงได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย

ข. ระดับเสียงในโครงสร้างพยางค์แต่ละแบบ น่าจะมาจากการแบ่งปันลักษณะทางสัทศาสตร์ ของภาษาต่างๆที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน เพราะถ้าเปรียบเทียบระดับเสียงระหว่างภาษากวย-กวยแต่ละหมู่บ้านกับภาษาใกล้เคียง จะพบว่า มีระดับเสียงบางระดับเสียงที่มีสัทลักษณะเดียวกัน เช่น ภาษากวยบ้านลำโรงมีระดับเสียง สูง-ขึ้น-ตก [451] และ ต่ำ-ขึ้น-ตก [121] เช่นเดียวกับภาษาลาวอุบล ขณะที่ภาษากวยบ้านโพนฝิ่งระดับเสียง ต่ำ-ขึ้น-ตก [121] รวมเสียงกับ ระดับเสียงสูง-ขึ้น-ตก [451] ดังนั้นจึงไม่มีระดับเสียง ต่ำ-ขึ้น-ตก [121] เช่นเดียวกับในภาษาลาวจำปาสัก ส่วนภาษากวยบ้านสังแก มีระดับเสียงกลาง-ตก^[31] และสูง-ระดับ [44] [55] นอกจากนั้นในคำพูดต่อเนื่องที่ยังไม่จบเนื้อความ พยางค์สุดท้ายจะมีระดับเสียงสูง-ขึ้น^[15] เช่นเดียว

กับภาษาเขมร ภาษาอุยกูร์บ้านจอมพระมีระดับเสียงเช่นเดียวกับภาษาอุยกูร์บ้านสังแก แต่ไม่มีระดับเสียงสูงขึ้นในพยางค์ท้ายของการพูดที่ยังไม่จบเนื้อความ

ค. ป्राกฏการณ์การเกิดวรรณยุกต์ เกิดในภาษากวย-กวยในประเทศไทย แต่การจัดระบบสระใหม่ เกิดในภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง สปป.ลาว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาษากวยบ้านโพนฝิ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาในสาขากะตือก หรือภาษาตระกูลมอญ-เขมรอื่นๆ ใน สปป. ลาวที่พูดในบริเวณเดียวกัน เพราะมีบางภาษาที่มีสัทลักษณะของเสียงสระคล้ายคลึงกับภาษากวยบ้านโพนฝิ่ง เช่น ภาษาเกรียง แขวงเซกอง (ธีระพันธ์ ล. ทองคำ 2544 : 132) ซึ่งสระโฆชะต่ำทุ้มมีคุณสมบัติเป็นสระเลื่อน เช่นเดียวกัน

ง. สระโฆชะต่ำทุ้มจะเปลี่ยนเป็นสระโฆชะปกติ เสรีจลินสมบุรณ์ ในภาษากวยบ้านจอมพระ ซึ่งเป็นชุมชนเมือง ก่อนภาษากวย-กวยในหมู่บ้านอื่นๆ ซึ่งเป็นชุมชนชนบท

9.2.2.5 อายุ

ผู้พูดอายุน้อยจะใช้รูปแปรที่แตกต่างจากผู้พูดที่อายุมาก และรูปแปรที่ผู้พูดอายุน้อยเลือกใช้ จะมีลักษณะทางเสียงคล้ายคลึงกับภาษาใกล้เคียง เช่น ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยในทุกหมู่บ้านใช้รูปแปรสระโฆชะปกติ มากกว่ารูปแปรสระโฆชะต่ำทุ้ม และใช้ระดับเสียงแทน การเลือกใช้รูปแปรสระโฆชะปกติ อาจเป็นเพราะอิทธิพลจากภาษาใกล้เคียง คือ ทั้ง ไทย ลาว และเขมร ต่างก็ไม่มีสระโฆชะต่ำทุ้ม

การที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในผู้พูดอายุน้อย อาจจะมาจากการศึกษา หรือจากสื่อสารมวลชน หรืออาจเกิดจากผู้พูดเองต้องการปรับเปลี่ยนเสียงพูด ให้เหมือนภาษาอื่นซึ่งถือว่าเป็นภาษาที่มีศักดิ์ศรีมากกว่า

ไวน์ไรค์ และคณะ (Weinreich, et al 1968: 195) ได้แสดงทัศนคติต่อการอธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางภาษาว่า ปัจจัยทางภาษาและปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดต่อการเปลี่ยนแปลงทางภาษา การอธิบายการเปลี่ยนแปลงเพียงด้วยสาเหตุจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว ถึงแม้จะด้วยเหตุผลที่ดีเพียงใดก็ตาม ก็จะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

ผู้วิจัยมีแนวคิดที่สอดคล้องกับทัศนะดังกล่าว ดังตัวอย่างการอธิบายสาเหตุของการเกิดวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

กำเนิดวรรณยุกต์ในภาษากวย-กวย มาจากสาเหตุที่สัมพันธ์กันหลายประการ กล่าวคือ สาเหตุจากปัจจัยภายใน คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงในการออกเสียงสระโฆชะต่ำทุ้ม จากการที่เคยออกเสียงที่เส้นเสียงมีการสั่นแบบต่ำทุ้มมีลม มาเปลี่ยนเป็นการออกเสียงแบบเส้นเสียงสั่น

ธรรมชาติ และเกิดระดับเสียงแบบต่างๆ แต่ถ้าวิเคราะห์ต่อไปว่า ทำไมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง การออกเสียงจากสระโห่ชะต่ำทุ้มมาเป็นสระโห่ชะปกติ และระดับเสียงที่เกิดขึ้นมาจากไหน อาจต้องพิจารณาที่ปัจจัยภายนอก คือ การสัมผัสภาษา ภาษากวย-กวยได้รับอิทธิพลของภาษาลาว เขมร และไทย ซึ่งเป็นภาษาไม่มีสระโห่ชะต่ำทุ้ม ระดับเสียงต่างๆที่เกิดขึ้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับระดับเสียงในภาษาลาว และไทย และถ้าถามต่อไปว่า ทำไมภาษากวย-กวยจึงต้องได้รับอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงจากภาษาเหล่านี้ ก็อาจต้องมองในแง่ จิตวิทยา คือ คนกวยมีทัศนคติว่า ภาษาดังกล่าวมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าภาษากวย-กวย จึงต้องการเลียนแบบลักษณะบางประการใน ภาษาที่มีศักดิ์ศรีเหนือกว่า ดังนี้เป็นต้น

นักภาษาศาสตร์เชิงประวัติและนักภาษาศาสตร์สังคมทำงานแยกขาดจากกัน ทำให้การ มองภาพความเชื่อมต่อกันระหว่างกาลเวลาของภาษาเกิดความไม่ต่อเนื่อง งานวิจัยนี้ได้ผสม ศาสตร์ทั้งสองเข้าด้วยกัน ด้วยการศึกษากการแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษา โดยใช้ศาสตร์ทั้ง สองสาขา อันได้แก่ภาษาศาสตร์เชิงประวัติและภาษาศาสตร์สังคม ไปพร้อมๆกัน เพื่อเชื่อมโยง กาลเวลา จากอดีตสู่ปัจจุบัน และปัจจุบันต่อเนื่องไปถึงอนาคต ด้วยการใช้นวัตกรรมของนักภาษา ศาสตร์เชิงประวัติ ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการปฏิภาณของเสียงในคำร่วมเชื้อสายในภาษา ปัจจุบันซึ่งเป็นภาษาลูก เพื่อสืบสร้างภาษาในอดีตและการเปลี่ยนแปลงของเสียงจากอดีตสู่ ปัจจุบัน และใช้นวัตกรรมของนักภาษาศาสตร์สังคม ศึกษาการแปรของเสียงในปัจจุบัน เพื่อทำนาย แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของภาษาในอนาคต การศึกษาแนวผสมผสานนี้เลือกภาษากวย-กวย ซึ่งเป็น ภาษาพื้นเมืองที่ไม่มีตัวเขียน มิใช่ภาษาราชการหรือภาษาประจำชาติ ไม่มีการกำหนดมาตรฐาน ของภาษา และเจ้าของภาษาเองคิดว่าเป็นภาษาที่ไม่มีศักดิ์ศรีมาทดสอบแนวคิด ในขณะเดียวกัน ก็เลือกศึกษาภาษากวย-กวยหลายถิ่นที่มีภาษาแวดล้อมแตกต่างกัน และแต่ละถิ่นเลือกผู้บอก ภาษาที่มีอายุแตกต่างกัน

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ช่วยให้เห็นภาพวิวัฒนาการทางเสียงตั้งแต่ภาษาอะตูกิบอราณ มาเป็นภาษากวยโบราณต่อเนื่องมาถึงภาษากวย-กวยปัจจุบัน และแสดงแนวโน้มในอนาคต ดังที่ ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น สมดังเจตนาที่ตั้งไว้ทุกประการ

9.3 ข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจและยังต้องการคำตอบ ต่อจากงานวิจัยนี้ มีดังนี้

- 1) ศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงของสระในภาษากลุ่มกวยทั้งในประเทศไทย กัมพูชา และ สปป.ลาว เนื่องจากระบบสระในกลุ่มกวย มีความซับซ้อนมาก
- 2) ศึกษาการแปรทางเสียงในภาษากวย-กวย โดยใช้ เพศ เป็นตัวแปรทางสังคม

- 3) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ในเวลาเสมือนจริง โดยเลือกตัวแปรทางภาษาที่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น พยัญชนะท้าย -c -p -l -r
- 4) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ในเวลาจริง โดยเปรียบเทียบการแปรของสระโหมะต่ำหุ้มที่ผู้วิจัยทำอยู่ในปัจจุบัน กับการเปลี่ยนแปลงในอีก10-20 ปีข้างหน้า
- 5) ศึกษาสระในภาษากวยบ้านโพนฝ้างทางกลศาสตร์ เนื่องจากสระในภาษากวยบ้านโพนฝ้าง มีลักษณะเป็นสระประสมเป็นจำนวนมาก
- 6) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับเสียงในภาษากวยถิ่นต่างๆ ตามแนวกลศาสตร์
- 7) ศึกษาเรื่องการแบ่งกลุ่มกวย-กวย โดยใช้เกณฑ์คำศัพท์ที่มีความหมายว่า “ทำอะไร” หรือ คำเรียกเครือญาติ
- 8) ศึกษาโลกทัศน์ของคนกวย-กวย ผ่านทางคำศัพท์ เช่น คนกวยจัด กบ เขียด อึ่งอ่าง และคางคก เป็นสัตว์ประเภทเดียวกัน จึงเรียกดัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำนี้รวมกันว่า *ໄກວຸດ* แล้วมีคำขยายว่าเป็นประเภทใด
- 9) ศึกษาการกระจายของภาษากวย-กวย ในประเทศกัมพูชา
- 10) ศึกษาเรื่องการยืม ทั้งการยืมเสียงและยืมคำจากภาษาไทยหรือลาว มาใช้ในภาษากวย-กวย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย